

Sóc jove, solidari i faig voluntariat

Fer de voluntari aporta valors i **coneixements** als adolescents: enforteix **l·ligams**, potencia el **compromís** i evita l'**egocentrisme**

GEMMA CASTANYER

Fer un camp de treball, marxar a l'estranger, ser monitor o treballar en una jornada solidària amb l'escola. Milers de joves al nostre país participen activament en el voluntariat i l'adolescència és una etapa ideal per descobrir-lo.

Marta Rodríguez té 19 anys i estudia primer de periodisme a la Universitat Autònoma de Barcelona. Aquests dies, les setmanes se li fan curtes: als matins estudia per als exàmens finals i a la tarda fa anglès, treballa com a cangur i es reuneix per preparar les colònies dels nens de l'Esplai Torxa, al barri del Guinardó (Barcelona), on aquest curs ha començat a fer de monitora. "Des que tenia vuit anys que hi anava com a nena i sempre havia idealitzat aquesta tasca. Ara que ho sóc ho veig diferent. Tens responsabilitats, has de renunciar al teu temps lliure i te'n adones que externament està mal vist. Però, tot i això, compensa", explica. La Marta porta un grup de nens de cinquè i sisè de primària, d'edats compreses entre els 9 i 11 anys. Cada dissabte els *torxets* van a l'esplai un parell d'hores a la tarda, a més de les sortides puntuals i les colònies de final de curs. "Sovint sento dir que només entretenim les criatures. No és cert. Dedicuem molt temps a pensar activitats que motivin els nens a partir d'uns valors que treballem setmanalment a l'esplai". "L'esforç -explica- es veu recompensat quan s'ho passen bé amb alguna cosa que tu has preparat, quan entenen el que els expliquem i quan reaccionen a una reflexió que els has fet". De moment té clar que vol continuar com a monitora uns anys més, sobretot després de

CAMPS DE TREBALL. Molts joves, com la Cris, aprofiten l'estiu per iniciar-se en el voluntariat. C.P.

renunciar a jugar a bàsquet. "Quan em van proposar portar un grup vaig haver de triar. Em va costar perquè el bàsquet m'apassiona però no tenia temps per a tot".

Primers passos

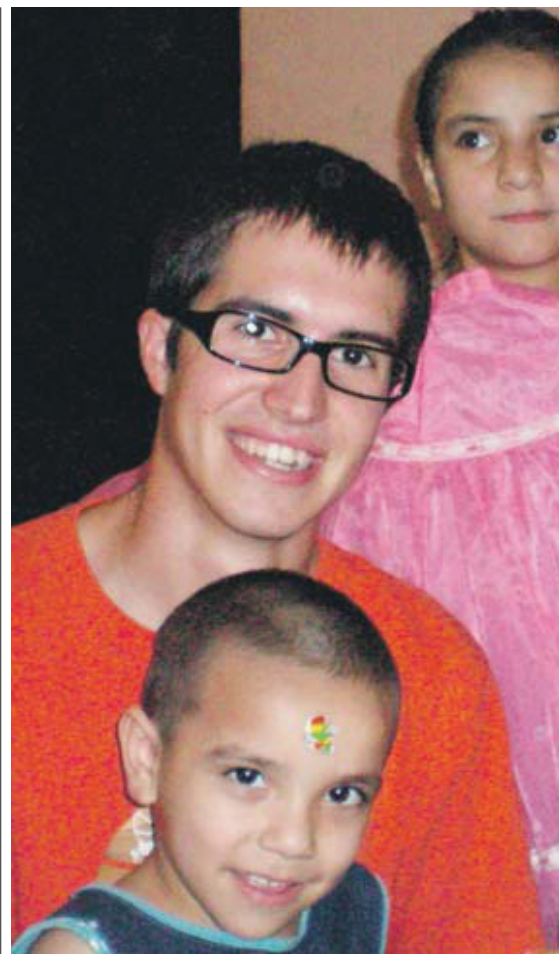
Com la Marta, centenars d'adolescents al nostre país s'inicien en el voluntariat a través del moviment de l'esplai o de l'escoltisme. Un inici encertat, com apunta el director d'Intermón Oxfam a Catalunya, Francesc Mateu: "És molt important que el primer contacte amb el voluntariat es faci a través d'entitats petites, com els esplais o els caus; també seria recomanable fer-ho en jornades puntuals organitzades per entitats més grans". Per Mateu, és necessari que tant a casa com a l'escola es tinguin en compte aquests joves perquè, "tot i que son efímers, és a dir, que apareixen i desapareixen amb facilitat, són un actiu molt vàlid en la nostra societat". De fet és entre els 14 i 19 anys, aproximadament, que el jove comença a assolir un compromís ferm amb les entitats amb què col·labora. Un lligam que pot créixer posteriorment a la universitat i fins i tot en la futura feina. "Des d'Intermón, la feina de voluntariat està pensada de manera pro-

gressiva. Els joves comencen participant des de l'escola en la Festa de la Solidaritat i, si els interessa, intentem no perdre-hi el vincle i fer-ne un seguiment", explica Mateu.

Noves experiències

Tomàs Miralles té 23 anys. Sempre ha estat vinculat al món de l'associacionisme, tant fent de monitor de casal com organitzant colònies a l'estiu. Fa cinc anys, quan en tenia 18, va voler fer un pas més i va marxar sol com a voluntari al Paraguai. S'hi va estar un mes i mig fent classes de repàs escolar a nens del carrer i ajudant els enllustradors de sabates amb l'associació Callescuela. Va ser una experiència xocant, sobretot perquè, com diu ell mateix, encara no estava prou preparat: "Sempre m'havia fet gràcia marxar com a voluntari a un país en vies de desenvolupament. Els meus pares no ho tenien gaire clar però jo volia comprovar si aquell havia de ser un viatge per sempre". Però no ho va ser. Tot i que l'experiència va ser enriquidora, en Tomàs no hi va anar prou preparat. "Ara hi tornaria amb els objectius més clars -confessa-. Tenia la sensació que ho podia canviar tot i t'adones que no és tan senzill".

Tant Francesc Mateu, d'Intermón Oxfam, com Francina Alsina, presidenta de la Federació Catalana de Voluntariat Social (FCVS), recomanen que aquest tipus de viatges es facin una mica més tard, al voltant dels 25 anys, per evitar possibles frustracions. "Els adolescents són gent molt tendra i tenen la sen-

NOVES CULTURES. Tomàs Miralles va optar per anar a fer voluntariat al Paraguai. Feia classes de repàs a infants. T.M.

sació que es menjaran el món. Caldria posposar aquest tipus de voluntariat per una etapa més madura, al voltant dels 25 anys", diu Mateu.

Després d'aquell estiu el Tomàs no ha abandonat el voluntariat. Té clar que vol dedicar una part de la seva vida als altres. De moment ha acabat la carrera de ciències ambientals i estudia el màster preparatori per fer classes a secundària. "Marxar sempre t'enriqueix i sobretot aprens a valorar la vida que tens aquí", reflexiona.

ESPLAI. La Marta dedica bona part del seu temps a l'Esplai Torxa, on fa de monitora amb altres joves. M.R.

Voluntari d'estiu

La Generalitat de Catalunya, a través de la direcció general de Joventut, promou un estiu més els anomenats "camps de treball" adreçats a joves entre els 14 i 30 anys. Es pot escollir entre una estada a casa nostra, a l'Estat o bé internacional; duren 15 dies i valen 72 euros tot inclòs -excepte el desplaçament-. La Cris té 21 anys i aquest

serà el seu tercer camp de treball. M'agrada per l'intercanvi cultural que s'hi dona, perquè fas amistat amb gent de països molt diferents". Tot i que estudia quart d'odontologia, sempre ha escollit camps relacionats amb les ciències socials. "Aquest any en faré un altre d'arqueologia. Però la feina no és el més important. És una excusa per conèixer un grup de persones i compartir una estada tots junts", diu.

A diferència de la Cris, Eric Preses farà el seu primer camp aquest any. N'ha escollit un a la Rioja i durant 15 dies haurà de passar els matins obrint camins als boscos. Fa uns mesos ell i una amiga seva van assistir a una conferència sobre el tema, els va agradar i han decidit fer les maletes. "Ja veurem com ens va tot. Si ens agrada, hi tornarem!"

Per a tots els gustos

Hi ha 284 entitats que formen part de la Federació Catalana de Voluntariat Social. Molts adolescents comencen a descobrir el sector a tra-

vés del treball de recerca al final del batxillerat. "Cada dia son més els nois que vénen, pregunten i ens fan entrevistes", explica Arcadi Oliveres, president de Justícia i Pau. Segons Oliveres, això demostra que la joventut d'avui no està adormida ni és aliena als problemes de la societat. "Desmenteixo el passotisme dels adolescents. Molts dels estudiants que passen per l'ONG em vénen a veure en xerrades i s'interessen per la nostra tasca", apunta. Francina Alsina trenca també una llança a favor del jove inquiet i reitera que a la Federació reben una molt bona resposta al programa de sensibilització sobre el voluntariat que fan a escoles i instituts.

Una de les funcions de la FCVS és informar sobre les possibilitats per exercir-lo. Cada campanya, segons Alsina, aconsegueix fidelitzar un 50% de les persones que s'apunten per ser voluntaris. No és fàcil destriar quants són adolescents, tot i que l'interès, apunta, va a l'alça. —

Market Place Intercanvi d'idees

Amb motiu de l'Any Europeu del Voluntariat, la Federació Catalana del Voluntariat Social celebra el dia 11/11/11 el Market Place, un gran intercanvi de projectes entre empreses, institucions i universitats del món social.

La idea prové d'Holanda i consisteix en la compravenda de projectes solidaris entre organitzacions socials, empreses, mitjans de comunicació, agents educatius i administracions públiques. Ahora, s'aposta per afavorir el *networking* o xarxa de contactes per iniciar projectes en el futur.

Per a més informació

www.voluntaris.cat

Web de la FCVS

www.voluntariat.org

Espai del Servei Català del Voluntariat

www.xarxanet.org

Web de l'associacionisme i el voluntariat de Catalunya

L'explorador reprimat

Jaume Funes

Pateixen, fan patir i es compliquen la vida

De tant en tant he de fer un forat a les meves tasques professionals per ocupar-me de famílies que pateixen amb els seus fills adolescents. En molts casos solen ser problemes que podríem anomenar de "mala digestió" de les seves adolescències, i s'imposa una certa dosi de relaxació postprandial dilatada en el temps. Però, en d'altres, són situacions complicades en què el fill o la filla creen i viuen veritables problemes, pateixen i fan patir a uns i altres. Les tensions i dificultats mútues tenen entitat, l'alarma sobre el que pot passar en el futur o sobre un present de destrucció és real. Es fiquen en multiplicitat de situacions conflictives, els pares no poden més, ells sembla que necessiten ajuda però no sembla que estiguin disposats a rebre'n.

Malgrat que en aquesta columna quasi sempre parlem dels adolescents que no tenen altre problema que ser adolescents entre adults carrosses, els altres, els que viuen en situacions generadores de patiment, també existeixen. De fet, el que hauríem de dir és que, en un moment o altre, tot adolescent viu situacions d'intens malestar que acabarà gestionant en positiu, tot i que en quedaran marques significatives a la seva vida. Tanmateix, en un petit grup, el que succeeix, el que fan i les tensions que l'envolten sembla que superen el que uns i altres poden suportar. Són adolescents bronques, que passen dels seus pares, que s'arrisquen fins a l'extrem, que ho deixen tot, res sembla contenir-los. També són adolescents que no es fiquen en ningú, que no creen problemes de confrontació però van endinsant-se en el seu món, patint, en desacord total amb si mateixos i amb els que l'envolten. També són adolescents a qui el seu malestar intens porta a complicar-se la vida de diverses maneres.

Escric aquesta columna just després de rebre la trucada d'una terapeuta que atén un noi en un centre tancat on l'ha enviat un jutge a partir d'una denúncia paterna. Un noi a qui durant dos llargs anys he acompanyat com a terapeuta en la seva adolescència, de maneres molt diverses, fins i tot des del Facebook. Escric tenint present la dificultat no només de saber què es pot fer quan un adolescent està en una d'aquestes situacions, sinó la dificultat de trobar ajudes i recursos i que siguin adequats. Tornarem al tema en algun altre moment, especialment per compartir la incertesa de saber per què es compliquen la vida d'aquesta manera.

Adolescències difícils

Ara, però, m'agradaria destacar tres aspectes molt diferents de les respostes a les adolescències complicades. En primer lloc, convé no caure en l'obsessió pel diagnòstic. Malgrat els discursos biològicistes i etiquetadors dominants, no necessitem ser classificats. En molt pocs casos ajuda definir-los diagnòsticament, amb una etiqueta de manual de salut mental. Part d'allò que els passa és que han emmalaltit d'adolescència i que en les seves vides adolescents ha esclatat un passat complex i un present desbordant. Necessitem conèixer les claus del que viuen, les fonts de malestar, els desajustos. Després, haurem de ser conscients que el conjunt de sistemes d'atenció, de salut i socials, no estan pensats per a adolescents i que les administracions en general no s'en preocupen singularment. Haurem de trucar a moltes portes per trobar ajuda i no sempre les respostes seran les adequades. Sóc psicòleg, però sé perfectament que tot adolescent raonable passa d'anar a psicòlegs, malgrat que l'hi obliguin, i és per això que sempre acabo fent el que anomeno "psicoteràpia de bar" en llocs molt diferents del meu despatx. Hem de comprendre que per ajudar-los calen tres coses: una persona adulta amb qui se sentin pròxims, en qui puguin confiar, disposada a ajudar-los quan sentin malestar i demanin, quasi sempre indirectament, ajuda; algun lloc percebut com a adolescent per poder trobar-se amb ells; i un grup familiar que aguantin la seva adolescència molt més enllà del que s'esperaven.

Jaume Funes és psicòleg, educador i periodista

